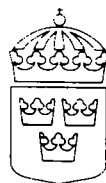

Kulturutskottets yttrande

1986/87:6 y

om Sveriges Riksradios programverksamhet för
utlandet (prop. 1986/87:108)

KrU
1986/87:6 y

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 26 mars 1987 beslutat bereda kulturutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1986/87:108 jämte motionerna 1986/87:U105, U106, U107, U108 och U109.

Kulturutskottet

Sveriges Riksradio AB skall enligt det avtal som i juni 1986 träffats mellan staten och bolaget för perioden 1986—1992 bl. a. svara för programverksamhet för utlandet. Enligt avtalet skall Riksradios program för sändning till utlandet ge utländsk publik och särskilt utlandssvenskar möjlighet att få information om och upprätthålla kontakt med Sverige. Denna programverksamhet bedrivs av en särskild enhet inom Riksradiion — Utlandsprogrammet (UTP). UTP:s verksamhet styrs alltså av de allmänna riktlinjer som anges i radiolagen (1976:755) och i avtalen mellan staten och bolagen i Sveriges Radio-koncernen.

Inriktningen av och organisationen för UTP har utretts av en särskild utredningsman. I betänkandet (Ds UD 1986:5) På våglängd med Sverige — förslag till inriktning av Sveriges Radios utlandsprogram lämnas bl. a. förslag till mer preciserade riktlinjer för utlandsprogramheten samt förändringar i val av sändningsspråk. Vidare föreslås att kortvågssändarna i Hörby skall ersättas under en femårsperiod. Dessa förslag avvisas av utrikesministern. Han tar däremot upp ett förslag som Sveriges Radio AB fört fram i koncernens remissyttrande över betänkandet, nämligen att den filmverksamhet som bedrivs inom UTP skall överföras till annan huvudman inom koncernen. I propositionen föreslås att filmverksamheten inom UTP skall föras över till Svenska institutet och att en del av de medel som nu används för denna verksamhet bör användas för att förstärka institutets film- och videoverksamhet. I propositionen föreslås att 1 055 000 kr. skall föras över till Svenska institutet. Någon förändring av nu gällande riktlinjer för UTP:s verksamhet i övrigt föreslås inte i propositionen.

Utrikesministerns avvisande av utredningsförslaget i fråga om *val av språk* kritiserar i motionerna U107 (m) och U108 (m). Motionärerna anknyter till de förslag som tagits fram av utredningsmannen. Denne framhåller att engelska, ryska och tyska bör vara högprioriterade språk för nyhets- och informationsförmedlingen, medan sändningarna på spanska och por-

tugisiska bör upphöra. De ryska veckoöversiktterna föreslås sändas också på de baltiska språken och polska. Enligt motion U108 bör en försöksverksamhet med en sådan utformning av sändningarna komma till stånd fr. o. m. nästa budgetår. I motion U107 uttalas att de språk på vilka sändningar sker bör utvidgas till att omfatta de baltiska språken och polska.

Med anledning av dessa förslag vill utskottet erinra om sitt uttalande om olika programslag vid behandlingen av regeringsförslag om Sveriges Radios verksamhet våren 1986. Utskottet (KrU 1985/86:21 s. 27) anförde bl. a. följande:

Det finns dock skäl framhålla att det liksom hittills bör ankomma på Sveriges Radio att i programfrågor arbeta fritt och självständigt inom ramen för de allmänna riktlinjer som anges i radiolagen och i avtalen mellan staten och bolagen i Sveriges Radio-koncernen (se närmare härom bl. a. KrU 1983/84:17 s. 22). Den omständigheten att riksdagen i detta ärende har att ta ställning till frågor om innehållet i de nya radioavtalen innebär inte att riksdagen bör anlägga synpunkter på enskildheter i programutbudet.

Även om utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att sändningar på de baltiska språken och polska kan komma till stånd konstaterar utskottet således att det är Riksradien som beslutar om val av sändningsspråk. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna U108 och U107 yrkande I i här aktuell del.

Möjligheterna att sända *turistinformation* om Sverige via UTP:s sändningar tas upp i motion U105 (s). Motionärerna erinrar om en försöksverksamhet som pågick under sommaren 1985 med tips om turistmål, trafikinformation m. m. De anser att permanenta sändningar skulle vara av värde som ett led i ansträngningarna att öka turismen till Sverige och att Sveriges turistråd bör kunna medverka med basinformation och fakta om olika resmål.

Försöksverksamheten, som skedde genom sändningar över mellanvägssändaren i Sölvesborg, bestod av längre program samt en stor andel direktsändningar. Från juni t. o. m. augusti sändes en timme dagligen huvudsakligen inriktat på service till turister i eller på väg till Sverige. Turistsatsningen möjliggjordes genom ett nära samarbete med Sveriges turistråd. Enligt den utvärdering som gjorts av försöksverksamheten är det svårt att bedöma genomslagskraften av turistinformationen som bestod av sändningar om 15 minuter på engelska, tyska, franska samt svenska.

Riktlinjerna för UTP:s verksamhet innebär att UTP skall söka skapa kunskap om och förståelse för Sverige och att delta i ett internationellt kultur- och informationsutbyte. Det ingår därför som en naturlig del av verksamheten att skildra Sveriges sevärdheter såväl i fråga om natur som kultur. Härigenom ges också värdefull turistinformation. Det finns således enligt utskottets mening inte skäl för riksdagen att göra en särskild framställning om behovet av turistinformation i utlandssändningarna.

Den *produktion av film- och videoprogram* som förkommer inom UTP sköts av en särskild exportredaktion. I betänkandet om UTP:s verksamhet lämnas bl. a. följande uppgifter om UTP:s filmproduktion. Redaktionen som även gör ljudradioprogram har 8,5 tjänster varav 6 är avsedda för film. Produktionsbudgeten uppgår till 1,2 milj. kr. Kostnaderna för filmproduk-

tionen är ca 750 000 kr. Filmproduktionen är till viss del externfinansierad. Syftet med programexporten är att programmen skall användas av radio- och TV-stationer i utlandet. Utöver den distribution som sker direkt från UTP svarar Svenska institutet för en omfattande distribution av UTP:s produktion. Institutets förmedling gäller dock endast annan distribution än etersändning.

I motionerna U106 (c) och U107 (m) avvisas regeringens förslag om att UTP:s filmproduktion skall läggas ned och att vissa medel skall föras över till Svenska institutet. Enligt motion U109 (s) bör avvecklingen av UTP:s filmverksamhet ske successivt under ett år. Motionärerna påpekar att om den hittills bedrivna verksamheten helt upphör kommer informationen om Sverige från utländska TV-stationer att minska drastiskt. Detta kan inte ha varit avsikten när beslutet om ny huvudman för filmverksamheten togs, säger de. Motionärerna menar att en längre avvecklingsperiod är nödvändig för att göra det möjligt att närmare pröva hur den hittillsvarande informationen skall kunna lämnas framöver med en ny huvudman.

De synpunkter som förs fram i motion U109 är enligt utskottets mening värda att beakta. Utskottet delar motionärernas uppfattning att frågan om Svenska institutets möjligheter att ta över den information om Sverige som UTP:s filmproduktion kunnat ge närmare bör prövas. Härvid bör även de upphovsrättsliga aspekterna på filmexporten beaktas. I detta sammanhang vill utskottet erinra om att en särskild utredare tillkallats i december 1986 för att göra en översyn av de statliga insatserna inom det svenska kultur- och informationsutbytet med utlandet. Utredaren skall enligt direktiven (dir. 1986:35) kartlägga hur de av riksdagen fastlagda riktlinjerna för det allmänna informations- och kulturutbytet med utlandet tillämpats i praktiken. Kartläggningen skall också avse hur Sverigeinformationen inom övriga områden hittills fungerat. Utredaren skall mot denna bakgrund belysa framtida behov samt lämna förslag till en effektivare resursanvändning genom omprioriteringar och omDispositioneringar av tillgängliga resurser. Utskottet förutsätter att ställningstaganden till utredningen kommer att redovisas för riksdagen.

Vad utskottet anfört om frågan om en närmare översyn av en överflyttning av UTP:s filmproduktion till Svenska institutet bör utrikesutskottet med anledning av motionerna U106, U107 yrkande 3 i här aktuell del och U109 yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna. I avvaktan på resultatet av denna översyn bör den i propositionen föreslagna överflyttningen inte genomföras.

Enligt motion U109 måste de *kortvågssändare* som nu är i drift snarast ersättas. Vidare anser motionären att det är angeläget att en *mellanvågssändare* uppförs på västkusten. Även i motion U107 påtalas behovet av investeringar i kortvågssändare.

För sändningar som skall ge täckning utanför Sverige finns Sölvesborgs mellanvågsstation och Motala långvågsstation som sänder över Gotland samt kortvågsstationerna i Hörby och Karlsborg. De två senare är över tio år gamla. Utskottet har i yttrande till försvarsutskottet (KrU 1986/87:5 y) redovisat att televerket avser att i sin anslagsframställning för budgetåret 1988/89 ta upp frågan om reinvestering av kortvågssändare. I fråga om

utbyggnad av ytterligare AM-sändare för mellanvåg har utskottet uttalat i nämnda yttrande att denna fråga bör ytterligare prövas. Med hänvisning till vad som anförts anser utskottet att motionerna U107 yrkande 1 i här aktuell del och U109 yrkande 2 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd. KrU 1986/87:6 y

Stockholm den 28 april 1987

På kulturutskottets vägnar

Ing-Marie Hansson

Närvarande: Ing-Marie Hansson (s), Catarina Rönnung (s), Maja Bäckström (s), Jan-Erik Wikström (fp), Karl Boo (c), Berit Oscarsson (s), Lars Ahlmark (m), Anders Nilsson (s), Margareta Mörck (fp), Gunnel Liljegren (m), Erkki Tammenoksa (s), Kerstin Göthberg (c), Alexander Chrisopoulos (vpk), Mats O Karlsson (s) och Lars Ahlström (m).

Avvikande mening

Karl Boo och Kerstin Göthberg (båda c) anser att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "De synpunkter" och slutar med "inte genomföras" bort ha följande lydelse:

UTP:s filmproduktion är ett viktigt led i en allmän information om Sverige. Den avdelning inom UTP som ansvarar för denna verksamhet har stor erfarenhet av såväl produktion som distribution av Sverigeinformation i TV världen över. Om UTP:s filmverksamhet i enlighet med förslaget i propositionen förs över till Svenska institutet finns det stor risk för att denna kompetens försvinner och att den information om Sverige som lämnats genom utländska TV-stationer kommer att minska drastiskt. Utskottet anser således att förslaget i propositionen om att UTP:s filmverksamhet skall föras över till Svenska institutet bör avstyrkas. Utskottet tillstyrker alltså motionerna U106 och U107 yrkande 3 i här aktuell del. Utskottets ställningstagande innebär att motion U109 yrkande 1 i huvudsak blir tillgodosett.